

کشت آبی به آبیاری نیاز دارد و کشاورز باید هر چند مدت یک بار به گیاه آب بدهد تا به خوبی رشد کند. در کشت دیم، کشاورز بذر را می‌کارد اما آن را آبیاری نمی‌کند. این کشت وابسته به آب باران است و هر وقت که باران می‌بارد، گیاه آبیاری می‌شود.

کشت آبی

کشت دیم

به نظر شما، کدام نواحی ایران برای کشت دیم مناسب نیستند؟ چرا؟

کشت چای — استان گیلان

گیاه برنج به خاک حاصل خیز و آبرفتی و آب فراوان نیاز دارد. بیش تر برنج ایران در شمال کشور و در استان های گیلان و مازندران کشت می شود. چای نیز به رطوبت فراوان نیاز دارد. استان گیلان مهم ترین ناحیه ی تولید چای در کشور است.

نخلستان — استان خوزستان

اکنون با توجه به نقشه‌ی صفحه‌ی
 ۱۱، بگویید خرما بیش‌تر در کدام نواحی
 ایران به‌دست می‌آید. چرا؟
 بیش‌تر محصول پسته‌ی ایران در
 کدام استان تولید می‌شود؟
 پسته و خرما از محصولاتی‌اند که
 از ایران به کشورهای دیگر جهان صادر
 می‌شوند.

گل پنبه — استان گلستان

پسته — استان کرمان

● در گذشته، انسان برای کشاورزی، بیش‌تر از نیروی کار خود یا حیوانات استفاده می‌کرد. در آن زمان، وسایل کشاورزی بسیار ساده بودند اما امروزه بیش‌تر از ماشین‌ها و ابزار پیشرفته برای انجام دادن کارهای کشاورزی استفاده می‌شود. این ماشین‌ها در همه‌ی کارهای کشاورزی مثل کاشتن بذر، سم‌پاشی، آبیاری و برداشت محصول به انسان کمک می‌کنند.

شخم‌زدن با گاو آهن

تهیه‌ی کره به روش دستی

ماشین‌آلات کشاورزی

استفاده از ماشین‌ها و ابزار پیشرفته، چه تأثیری بر تولید محصولات کشاورزی دارد؟

چرا؟

● دامپروری

امروزه در کشور ما دامپروری به سه شکل رواج دارد :

* در بیش‌تر روستاهای کشور، روستاییان در کنار کار کشاورزی به دامپروری نیز مشغول‌اند و تعدادی دام را نگهداری می‌کنند.

* دامپروری، کار اصلی ایلات و عشایر است. عشایر برای یافتن چراگاه مناسب، در فصل تابستان به ییلاق (سردسیر) و در فصل زمستان به قشلاق (گرمسیر) کوچ می‌کنند.

دامپروری در روستا

دامپروری کار اصلی عشایر است.

* در نزدیکی بیش‌تر شهرهای کشور ما دامپروری‌ها و مرغداری‌های بزرگ صنعتی به‌وجود آمده‌اند که گوشت و لبنیات مورد نیاز کشور را تولید می‌کنند.

در دامپروری و مرغداری‌های صنعتی، تولید محصول با استفاده از ماشین‌ها و ابزار پیشرفته صورت می‌گیرد.

پرورش زنبور عسل

دامپروری صنعتی

کارخانه‌ی تولید خامه‌ی پاستوریزه

پرسش

- ۱- کشت دیم با کشت آبی چه تفاوتی دارد؟
 - ۲- و از محصولات کشاورزی ایران هستند که به کشورهای دیگر صادر می‌شوند.
 - ۳- با توجه به نقشه، معین کنید هر محصول مربوط به کدام استان است.
گلستان	برنج
گیلان	چای
کرمان	پنبه
گیلان و مازندران	پسته
- ۴- منظور از ییلاق و قشلاق چیست؟
 - ۵- چرا در اطراف شهرهای پرجمعیت، دامپروری‌های صنعتی و پیشرفته به وجود می‌آیند؟

– در اطراف روستا یا شهر محل زندگی شما، کدام محصول کشاورزی یا دامپروری به مقدار زیاد تولید می‌شود؟ با پرس و جو از بزرگ‌ترها در این باره تحقیق کنید و نتیجه را به کلاس بگویید.

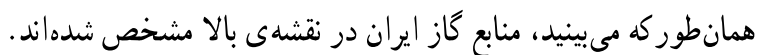
انرژی نفت و گاز

تصوّر کنید برای چند روزی، نفت، گاز و بنزین نباشد. چه پیش می‌آید؟ کارخانه‌ها تعطیل می‌شوند و دیگر نمی‌توانند کالاهای مورد نیاز مردم را تولید کنند. دانش‌آموزان، کارمندان و کارگران به موقع به محلّ کار خود نمی‌رسند. وسایل حمل و نقل از کار می‌افتند و محصولات کشاورزی و غذایی از روستاها و مزارع به شهرها منتقل نمی‌شوند. آیا می‌توانید بگویید چه مشکلات دیگری پیش می‌آید؟

نفت، گاز و بنزین از مهم‌ترین منابع انرژی‌اند و سوخت نامیده می‌شوند. با توجه به آن چه در درس علوم خوانده‌اید، سایر منابع انرژی را نام ببرید.

* به نقشه توجّه کنید. بیش‌تر منابع نفت ایران در جنوب غربی کشور قرار دارد. نام استان مهمّ نفت‌خیز ایران چیست؟

* از مهم‌ترین منابع گاز ایران، منابع پارس جنوبی در استان بوشهر است*. علاوه بر آن، منابع گاز فراوانی در ناحیه‌ی آغاچاری در استان خوزستان و ناحیه‌ی خانگیران در استان خراسان رضوی وجود دارد.

* کشور ایران یکی از مهم‌ترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان نفت در جهان است. نفت خام در پالایشگاه‌های داخلی کشور تصفیه می‌شود و سپس، به مصرف کارخانه‌ها و حمل و نقل می‌رسد.

پالایشگاه آبادان، از پالایشگاه‌های مهم کشور است.

* بخش زیادی از نفت خام کشور ما به سایر کشورهای جهان صادر می‌شود.

پالایشگاه نفت

سکوی نفتی ایران در آب‌های خلیج فارس

* این منابع در نزدیکی بندر عسلویه در آب‌های خلیج فارس واقع است.

پرسش

- ۱- مهم ترین منابع گاز ایران در کدام استان ها قرار دارند؟
- ۲- جای خالی را پر کنید.
- مهم ترین استان نفت خیز کشور ما استان است.

- ۱- روی نقشه‌ی صفحه‌ی ۱۹، محل چند پالایشگاه کشور را با علامت X معین کنید.
- ۲- نام چهار استان را که پالایشگاه دارند، بنویسید.

.....
-------	-------	-------	-------

- ۳- در کلاس گفت و گو کنید.
- به نظر شما، چرا باید در مصرف سوخت‌هایی مانند نفت و گاز صرفه جویی کنیم؟
- برای صرفه جویی در مصرف سوخت، چه پیشنهادهایی دارید؟

صنایع ایران

آیا تاکنون فکر کرده‌اید که کالاها و وسایل مختلفی که در زندگی روزانه از آنها استفاده می‌کنید، چگونه تولید می‌شوند؟ پارچه‌ی لباس شما یا کاغذی که کتاب شما از آن تهیه شده است، در کجا تولید شده‌اند؟

آیا می‌دانید برای تولید هر یک از کالاهایی مانند میز و صندلی، کفش و لباس، ظرف‌های غذا، تلویزیون، اتومبیل، یخچال و... به کدام مواد اولیه نیاز داریم؟

در شکل‌های مقابل، نام کالای تولید شده یا ماده‌ی اولیه را بنویسید.

صنعت یعنی این که ماده‌ی اولیه را به کارخانه ببریم و با استفاده از ماشین‌ها و ابزار مخصوص در آن تغییراتی به وجود بیاوریم تا به کالایی قابل استفاده تبدیل شود.

• صنایع مصرفی

در بیش‌تر کارخانه‌ها، کالاهایی تولید می‌شوند که ما آن‌ها را به‌طور مستقیم مصرف می‌کنیم؛ مثلاً کیف و کفش، اتومبیل و نظایر آن. این‌گونه کارخانه‌ها در گروه صنایع مصرفی قرار می‌گیرند.

کارخانه‌های تولید پارچه، کفش و کیف، اتومبیل‌سازی، یخچال‌سازی، تولید کمپوت، آردسازی، کاغذسازی و بلورسازی صنایع مصرفی به حساب می‌آیند.

صنعت اتومبیل‌سازی، یک صنعت مصرفی است.

صنایع مصرفی اغلب در داخل یا اطراف شهرها قرار دارند. استان‌های تهران و اصفهان بیش‌تر صنایع کشور را در خود جای داده‌اند.

• صنایع مادر

بعضی از کارخانه‌ها کالاهایی تولید می‌کنند که به‌طور مستقیم به مصرف نمی‌رسند بلکه از آن‌ها در کارخانه‌های دیگر استفاده می‌شود. این‌گونه کارخانه‌ها در گروه صنایع مادر قرار می‌گیرند.

صنایع ذوب‌آهن، پتروشیمی و ماشین‌سازی از صنایع مادر هستند.

* ذوب آهن: ذوب آهن یک صنعت

مادر است. در کارخانه های ذوب آهن، قطعات آهن تولید می شود. کارخانه هایی که در تولیدات خود آهن به کار می برند، از این آهن استفاده می کنند.

اولین کارخانه ی ذوب آهن ایران در نزدیکی اصفهان ساخته شده است. سنگ آهن مورد نیاز این کارخانه از معادن آهن استان

یزد استخراج می شود. سپس، در کوره های بسیار داغ ذوب و به آهن تبدیل می شود.

* پتروشیمی: از نفت و گاز ده ها ماده ی شیمیایی مختلف به دست می آید. کارخانه های

پتروشیمی، نفت و گاز را به مواد شیمیایی تبدیل می کنند. از این مواد در کارخانه های دیگر برای تولید رنگ، چسب، کود شیمیایی، پلاستیک و مواد شوینده (پودرهای لباس شویی) استفاده می شود.

مجتمع پتروشیمی بندر

امام خمینی از بزرگ ترین و مهم ترین مراکز صنعت پتروشیمی در ایران است.

* ماشین سازی: در

کارخانه های ماشین سازی، ماشین آلات و ابزار، دیگ بخار، جرثقیل و دستگاه هایی مانند این ها برای سایر کارخانه ها

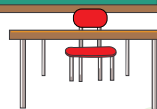
تولید می شود.

پتروشیمی بندر امام خمینی

فعالیت در کلاس

پیاورید و مثال بزنید.

آیا با توجه به نقشه، می‌توانید بگویید کارخانه‌های ماشین‌سازی و ابزار در کدام شهرهای ایران قرار دارند؟

- ۱- جاهای خالی را پر کنید.
- اولین کارخانه‌ی ذوب‌آهن ایران در نزدیکی شهر..... قرار دارد.
- مواد اولیه‌ی صنایع پتروشیمی، و است.
- ۲- سنگ آهن مورد نیاز کارخانه‌ی ذوب‌آهن ایران از کجا تأمین می‌شود؟
- ۳- دو شهر بزرگ ایران را که صنایع زیادی را در خود جای داده‌اند، نام ببرید.

کدام کشورها با کشور ایران همسایه‌اند؟

در همسایگی کشور ما مردمان دیگری در کشورهای خود زندگی می‌کنند که زبان، دین و آداب و رسوم مخصوص به خود دارند. آن‌ها هم برای بهبود زندگی خود و پیشرفت کشورشان همواره می‌کوشند. آیا دوست دارید با کشورهای همسایه‌ی ایران آشنا شوید؟
نقشه‌ی بالا ایران را در میان همسایگانش نشان می‌دهد.

همان طور که مشاهده می کنید، ایران از همه ی کشورهای همسایه اش پهناورتر است.
کشور ما تقریباً دو برابر کشورهای پاکستان و ترکیه وسعت دارد.

نام کشورهای همسایه ی ایران، روی نقشه نوشته شده است. با توجه به نقشه، به این پرسش ها پاسخ دهید.

- ۱ - در شمال ایران کدام کشورها قرار دارند؟
- ۲ - همسایگان شرقی ایران کدام کشورها هستند؟
- ۳ - آیا ترکیه و عراق، همسایگان غربی ایران اند؟
- ۴ - ایران بیشترین مرز را با کدام کشور و کمترین مرز را با کدام کشور دارد؟

ترکمنستان

● به نقشه‌ی ترکمنستان توجه کنید. در این نقشه، موقعیت کشور ترکمنستان را در میان همسایگانش می‌بینید. در غرب این کشور کدام دریا قرار گرفته است؟ در جنوب این کشور، کدام کشورها قرار دارند؟

وضع طبیعی

نقشه‌ی کشور ترکمنستان

● بخش عمده‌ای از کشور ترکمنستان را بیابان بزرگی به نام قره‌قوم (شنزار سیاه) فراگرفته است. در این بیابان وسیع، در هر جا که آب وجود داشته است، روستاها و شهرهایی پدید آمده‌اند.

در جنوب و جنوب‌غربی ترکمنستان، رشته کوه‌هایی قرار دارند که تا کناره‌های دریای خزر کشیده شده‌اند. در شمال این کشور، جلگه‌ی پست توران قرار دارد.

● رودهای مهم ترکمنستان از کشورهای همسایه — یعنی ایران و افغانستان — سرچشمه می‌گیرند. مهم‌ترین رود این کشور آمودریا (جیحون) است. این رود از کدام کشور سرچشمه می‌گیرد و به کدام دریاچه می‌ریزد؟ رودهای مرزی ایران و ترکمنستان چه نام دارند؟ رودهای ترکمنستان در کشاورزی و زندگی مردم این کشور نقش مهمی دارند. از این رودها برای آبیاری زمین‌های کشاورزی استفاده می‌شود.

بیابان قره‌قوم و استخراج نفت

• بیش‌تر مردم ترکمنستان مسلمان‌اند و به زبان ترکمنی صحبت

می‌کنند.

• پایتخت کشور ترکمنستان، شهر عشق‌آباد است که نزدیک مرز

ایران قرار دارد. شهر معروف دیگر این کشور، مرو است. محلّ این دو

شهر را روی نقشه پیدا کنید. ترکمن‌های ایران در کنار دریای خزر و در همسایگی کشور

ترکمنستان زندگی می‌کنند.

عشق‌آباد

وضع اقتصادی

شغل بیش‌تر مردم ترکمنستان، کشاورزی و دامپروری است. این کشور از نظر تولید

پنبه در جهان معروف است. قالی‌بافی از صنایع دستی مهم ترکمنستان است.

یک کشاورز نمونه‌ی پنبه‌کار در ترکمنستان

اسب‌های ترکمنی بسیار معروف‌اند.

ترکمنستان دارای منابع نفت و گاز است. پنبه، پارچه‌های نخی، پوست، قالی و نفت کالاهایی‌اند که این کشور به کشورهای دیگر صادر می‌کند.

پرسش

- ۱- بیابان وسیع ترکمنستان چه نام دارد؟
- ۲- شغل بیش‌تر مردم ترکمنستان چیست؟
- ۳- چرا کشور ترکمنستان از صادرکنندگان پوست و قالی به کشورهای دیگر است؟
- ۴- جدول را کامل کنید.

ترکمنستان					
موقعیت کشور نسبت به ایران	پایتخت	مهم‌ترین رود	مهم‌ترین محصول کشاورزی	دین	زبان
شمال شرقی ایران					ترکمنی

برای مطالعه

ترکمنستان در حدود ۴ / ۵ میلیون نفر جمعیت دارد. مساحت این کشور ۴۸۸ / ۰۰۰ کیلومتر مربع است.

آب و هوای بیش‌تر نواحی ترکمنستان، گرم و خشک است.

نوع حکومت این کشور جمهوری است و بر اساس آخرین تقسیمات کشوری، به پنج منطقه تقسیم شده است.

نوجوانان ترکمنی در لباس محلی